

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általunk katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utca 4. sz.)

Válasz.

Egy cikket irtam a „Fejérmegyei Napló“ vasárnapi számába a Kossuthnévről, mert sokan a katolikus papokat Kossuth-gyalázók színben szeretik feltüntetni. Azt hiszem, elég tárgyilagos voltam, mert elismertem az érdemeiket, másrészt pedig megengedtem azt is, hogy Kossuth Lajost és szereplését is meg szabad bírálni.

Ennek a cikknek, a melynek tárgyilagos voltát minden józan ember elismerte, neki rontott a nagy feltörő, a „Székesfehérvári Hírlap“ és a saját szerzeményű, patentirozott virágnyelvvel összevisszahordott mindent, már a mint az a zajongó zagyvalék zászlóvivőjéhez illik. Már hogy hogyan merek én Kossuth Lajostól beszélni és vélekedni, a mikor ezt csak neki szabad, mert ő Kossuthot szentséges szentnek, szent bálványának stb. mondja. Ez újabb néppárti „gimplifogás“, meg hogy miként merem én a katolikus papok ebéli véleményét tolmácsolni?

Ha egyáltalán célom lett volna a Székesfehérvári Hírlapot oktatni, vele disputálni, hű ábrándokban ringattam volna magamat, hogy őt bárki is eszméiben meggyőzheti, nem szólnék egy árva kukkot sem. Minthogy azonban ez célom nem volt, meg józan embereknek nem is lehet céljuk, legkevésbé sem

esik rosszul az ő ellenvéleménye: a gombaságokra meg csak annyit felelek, hogy sokkal inkább lejárt magát a Székesfehérvári Hírlap szerkesztője városunkban, minthogy tőle, a megroggyant ujságsinálótól bárki is komolyan vehetné az ilyesmit.

Arra a tiltakozásra, hogy én a katolikus papok véleményét tolmácsoltam, csak azt merészkedem kérdezni, fölhatalmazta-e őt a katolikus papság, hogy a nevükben tiltakozzék?

Hogy a ráczalmási felsülés a zsidók kedvéért történt, a kik tüntetni akartak a keresztény szövetséget ellen, régi és megdönthetetlen tény, a mi nem szorul czáfolásra. Ha egy kissé mélyebben tekint a lelkébe a t. Szerkesztő ur, azt hiszem, most is restelli még, a mint akkor is restelte az ott levő keresztényekkel együtt, hogy az az egy pár ünneplő közönség felerészben Jakabokból, meg Ignácokból, meg Móriczokból, meg „filoxera“-zsidókból, meg „peronospora“-zsidókból (ráczalmási jelzők) stb. stb. tellett ki. Még hogy az a diszbánkett, a hol az a sok jó bur folyt, a hol azokkal a finom bilinczke-szivarokkal traktálták (hogy egyik-másiknak talán még most is van belőlük), a hol oly illő filozofia hangulatra tudták a fentisztelet jelenlévőket hangolni, hogy az a bankett is csak egy szemita honfitársunknál tudt összeteremtődni.

Ezek azonban csak mellékkérdések, csak úgy közbevetőleg legyenek mondva. Sokkal kíváncsiabbak vagyunk mi egy-két régóta várt feleletre, s mivel az igen tisztelt Szerkesztő ur nem volt szíves többszöri kérdőzködéseink daczára sem kielégíteni bennünket egy disztelelettel, tehát ismét kérdezzük:

Mi a becses véleménye a nagyra-becsült Szerkesztő urnak arra nézve, hogy a függetlenségi és 48-as párt, a mint a gyakori, általunk is felhozott tények biznyították, folyton paklizott, pakliz és paklizni fog a jövődében is a Gálabirger hoppmesternek, a Bánffy Dezső báró urnak pártjával? Azt elismerte már a t. Szerkesztő ur, hogy a függetlenségi pártban felekezeti viszályok vannak, a mi magyarul annyit jelent, hogy a Kossuth Ferencz pártja fölesapott káivínista pártnak és szövetségbe a nagy Bánffyval, életre-halálra üldözi azokat, a kik katolikusoknak vallják magukat. Tehát ezt nem kérdezzük újolag, hanem mi a tisztelt véleménye arra a paklizásra vonatkozólag?

Másodszor pedig bátrak vagyunk kérdezni ismételt, hogy miként történt az a tiszteletteljes átvedlés, a mikor a *revizionista* Kalocsay Alán mellett teletudóval korteskedő Tóth Artur, a ki magát *egyházpolitikaellenes* függetlenségi pártinak nevezte, olyannak, a ki a *katolikus vallás védelméből egy talpalattnyit sem*

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Kezdő festőink kiállítása.

A tüzőltő őrtanyán lengő nemzeti színű zászló valami látványos hírdet. Kíváncsian a kapu felé megyek, ott látom felírva: Képkiallítás. Igaz is ám, hiszen hallottam én már erről a kiállításról valamit. Városunk néhány törekvő, lelkes ifja, kik részint a budapesti rajztanár képző intézet tanulói és így életcéljukul a rajzoló írónnal és festő ecsettel való foglalkozást tűzték ki, részint pedig, mint buzgó amateurek igaz örömmel és lelkes buzgalommal foglalkoznak a kedélyt nemesisítő festészettel, összebeszéltek és tervbe vette egy képkiallítás létrehozását. A terv valóságra vált s e hó 26-án megnyílt a kiállítás. Az ilyen kiállítások igen alkalmasak arra, hogy az érdeklődést felkeltsek a tehetség, a törekvés és igyekezet iránt. Hány eset fordult már elő, hogy egy ilyen kiesény kezdő kiállításon a látogatók szeme megakadt oly munkán, melynek megalkotójában meg volt az Isten adta tehetség és képesség, azonban teljes képzésére, a meglévő tehetség tökéletesítésére és fejlesztésére nem volt meg sem az eszköz, sem az alkalom. Hány, későbbben neves festőnk talált macozenasra kezdő korában ily kiállításon. De nem csak ezen szempontból hasznos a nyilvánosság előtt való megjelenés, hanem már

magában az a tudat, hogy a kiállított munkákat többen megnézik, megbárgálják és a kiállítók képessége és igyekezete fölött ítéletet mondanak, már magában véve ez a tudat is buzdítólag hat a kiállításon résztvevőkre és ösztönzi őket, hogy erejükhez képest jó és sikerült dolgot tárjanak a nézők elé.

Persze az ilyen kiállítást nem szabad valami feleslegizott reménnyel megnézni, s nem is lehet szigorú mértékkel beszélni róla, hiszen nem bevégzett mesterekkel, hanem kezdő, fejlődő ifjakkal van dolgunk, kiknél dicséretmélto már az önálló fölfogás és törekvés is. Az ifju lelkesedik a festészetért, kedvvel rajzolgat s megörökíti a lelke előtt felmerült képzetet, avagy lemásolja a természetben látott táj, embert vagy más alakokat; később az egyhangu rajznak színekkel bizonyos élelenséget akar adni, sőt talán még az alakokban rejlt érzelmet is igyekszik kifejezésre juttatni. De persze ez mind csak szorgalmas tanulás, igyekvés, gyakorlat eredményeként fog majd megjelenni s most csakis csekély nyomait vehetjük észre a tehetségnek, de az alapról, a tehetségről magáról már most is fogalmat lehet alkotni. Meg lehet azt látni első pillanatra, hogy van-e tehetsége valakinek a festészethez s kedvvel foglalkozik-e a festészettel.

A képzőművészetek egyik legkifejezőbb ága a festészet. Amíg a költészet a nyelv szavaival s a vers ritmusával igyekszik kifejezést

adni a lelkében felmerült ideáknak s míg a zene a száraz fából kialsalt hangok zenei összerakásával eleveníti meg a művész előtt lebegő eszmei tartalmat, addig a festő fogja ecsetjét, és palettáját s szépen elhelyezkedik vászna előtt s legjobb tudása és akarata szerint igyekszik a lelkében felmerült jelenetnek teljesen hű képet tárni a szemlélők elé. Kezében van a színek kifejező ereje, a perspektiva az árnyékolás tudatos alkalmazása. Mindezek gondos és ügyes kezekben támogatva a kellő vezetőstől csak szép eredményezhetnek.

Hanem természetesen a míg odáig jutunk e tekintetben, hogy az elkészített mű a szorosabb értelemben vett s erősebben alkalmazott bírálatot is jól megállja, addig sokat és szorgalmasan kell tanulni, nem kell esuggedni ha talán rögtön nem sikerül valami úgy, amint azt elgondoltuk; nem kell elkeseredni az erősebb kritikától sem, hanem ha meg van a tehetség, igyekezni kell azt jó irányban tovább fejleszteni s az igyekvés az erős, kitartó szorgalom sohasem szokott eredmény nélkül maradni.

Lépjünk be tehát most a mi kis kiállításunkba s nézzük meg jó akarattal, hogy mit olvashatunk ki a kiállított képekből a mi leendő festőink képességére, tehetségére nézve.

A tüzőltő-őrtanya nagytermének bejárata nemzeti színű draperiával van elég ügyesen díszítve s maga a terem elrendezése és díszítése is dicséretére válik a tevékeny rendezőségnek,

enged (Sz. H. 1896. febr. 9.), a ki az egyházi politikai törvényekbe mamelukmódra belemegyek nem akart (1896. márcz. 6.) miként történt, hogy ő most mamelukká vedlett át és az egyházi politikai törvényekből csupán csak a felekezeti különiség eltörölését óhajtja.

Tiszteletteljesen bátorokdánk egy-szersmind kérni azt is, hogy adandó feleletében ne beszéljen a Szerkesztő ur egyebekről, ép úgy, miként Bodóné cselekedett, mikor a bor árát kérték. Higgye el sohasem kételkedünk mi abban, hogy Tóth Arthur a függetlenségi szent evangélium hive, ebbeli érzelmei sértetlenek előttünk, mi a kérdés másik oldalára fektetjük a súlyt, arra a bizonyos átvedlésre, a mely az egyházi politika dőngé-téből az egyházi politika simogatóját csinálta, Erre kérjük nagybecsű és rég várva-várt feleletet.

Post mortem.

Major Ferencz dr. országgyűlési képviselő, a néppártnak ez a lángelkű apostola a budapesti országos katolikus nagygyűlésen a katolikus egyesületi ügyről tartott nagyszabású előadásának bevezető részét az oly váratlanul elhunyt Steiner Fülöp dr. megyéspüspökünk emlékének szenteli s midőn igaz szívből fakadó szavakkal rajzolta az egyház s a társadalom nagy veszteségét, a könybe lábadt szemek igazolták az őszinte hangnak a hallgatóságra gyakorolt mély hatását. Sajnáljuk, hogy lapunk terjedelme nem engedi meg e beszéd teljes közlését, mely beszéd fonálán a Krisztus hitének e bátor harczosa, a beteg társadalmi élet e sokoldalú ismerője rámutat arra az ösvényre, mely a boldoguláshoz juttat s ez az egyesületi szellem fejlesztése s a hitélet felvirágzása.

Az előadás bevezető részét az alábbiakban közöljük:

Engedje meg tisztelt szakosztály, hogy egy nagy kötelesség lerovásával kezdhessek beszédemhez s meghajthassam igénytelen kezemmel

melynek legtevékenyebb tagja Ványi Zsigmond főreáliskolai V. oszt. tan. Nagy segítségére volt az elrendezésben a rendezőségnek *Aujdészky* Adolf főreáliskolai rajztanár ur szakavatott utbaigazítása és utatitása, mely szivességért a kiállítók hálásak is lehetnek.

A bejárattal szemben délszaki növények között gyászfütyolos babérkoszorúval körítve ott látjuk Munkácsy Mihály nem rég elhunyt hírneves művésznink arczképének másolatát. Ez *Guzmits* Kálmán hivatalnok műve s elég sikerülnek mondható. Ugyancsak *Guzmits*-tól találunk egy Csendéletet is, mely szintén ügyességéről és tehetségről tanuskodik; többi képei (4 eredeti és 1 másolat) csak mint műkedvelőtől való képek mondhatók sikerültek.

Bory Jenő műgyevisi hallgató, már mint a helybeli reáliskola növendéke a szokott iskolai rajz-kiállításokon is feltűnt ügyes rajzaival s a most kiállított 5 eredeti és 2 másolat képen is örömmel ismerjük el haladását. — A képeken kívül 9 drb. agyag szoborcskát is állított ki, melynek mindegyike ügyes mintázó tehetséget árul el. — A koldussasszony, az örmester alakja igen találók és figyelemre méltók. Ugy látszik, hogy e leendő fiatal művész előtt a tánciskolai boldog órák emlékei elevenedtek meg, hiszen emlékszem reá, szenvedélyes táncos volt s igen jó kedvvel s ügyesen csinálta a táncpróbákra a tánczrendeket, melyek már akkor mutatták nem közön-

s t. gyülekezet zászlaját a hála és a kegyelet nevében egy nagy férfi emléke előtt, kinek szíve dobbanása az utolsó lehelleig isteni Megváltónk szentegése Szívének volt szentelve, ki ezen isteni szeretettel áthatva ölelte át és vette gondjába a magyar katolicizmust és egyházmegyéjét, kik között virrasztott szakadatlanul, hogy egyet sem veszítsen el a nyáj közül s az eltévelyedetteket is szeretettel visszahódíthassa! Ezen apostoli ténykedésében hívta magához az Ur szolgáját, midőn egész lényét belefektette a 900 éves magyar katolicizmus megünneplésébe, melytől újjászületést, ébredést várt és remélt, mely ébredés szent István király sirhelyétől ellenállhatlan erővel árad szét széles e hazában! Apostoli lángelke, mely egyháza és hazájáért felcsapott, azon mély gondolat, melylyel szent István király dicső emléke iránt mindenkor viseltetett, azon határtalan tisztelet és áhitat Magyarország Nagyszonya és azon odaadó imádat Isteni Megváltónk szívéhez nagyobb volt, mint amelyet a gvarló porhüvely elviselni képes; s így utat tört magának az áhitat és érzelmek árja a végtelenség Urához! Így halt meg Steiner Fülöp, Isten szíve szerint való pap és főpásztor, kinek hite Péterrel a köszárra volt építve, kit elhatározásában és tetteiben egyedül Isteni Egyháznak megmáshatlan tanítása és parancsa vezéreltek! Ezen hajthatatlan meggyőződése és a jelenkor megalkuváshoz szokott jellemvonása tette martiromságát életét; s midőn nehéz szívvél tapasztalta, miképp hagyják magára jobbról és balról, hite annál erősebben ragaszkodott Isteni Megváltónk Egyházához és annak látható Fejéhez!

T. gyülekezet! Lélekemelő megnyugvással mondhatom, hogy aminő mártiromság volt a boldogult élete, épp oly csendes és áhitatteljes volt halála! A jó Isten fogadja be hű szolgáját az áldottak közé, hogy megdicsőült lelke határtalan szeretetével legyen szószóló üldözött egyházunk és veszélyben forgó drága hazánkért! S most szahadjon a t. gyülekezet nevében a hála koszorúját letenni a boldogult nagy püspök emlékére, ki a magyar katolikus társadalmi szervezkedésnek egyik első uttorója és leglelkesebb támasza volt. Éljen közöttünk emléke és példája az idők végzetéig!

séges tehetségét. Most pedig hálából egyik kis szobrának modelljeit maga elé varázsolta ösvárosunk kedvelt táncmesterét a jó Marosy bácsit ki most a túlzottok nagytermében mosolyog az ő számtalan tanítványaira, fején az ő megszokott házi sikkájában.

Gscheidt Anna k. a. 6 másolattal és 1 eredeti képpel szerepel a kis tárlaton. Tóparti részlete elég esinos, valamint a fára festett kis tájképe és virágosokra is kedvre és szorgalomra mutat.

Guttman Gyula színesfestő 6 eredeti és 3 másolat képet állított ki. A tárlat két nagyobb szabású képét ő festette. Mindkettő másolat, az egyik Margittay „Megzavart menyegzője“ a másik Benzur „Bulavár visszavétele“. Azt mondhatjuk, hogy ezek mutatnak és ígérnek jelenleg legtöbbet, még nem nevezhetők tökéleteseknek, ettől még távol állanak, de festőjöknek határozottan ügyes keze, tehetsége és érzéke van. Tekintve fiatal korát, ajánljuk neki, hogy csak tanulgasson és próbálgasson szorgalommal.

Karácsonyi Géza rajztanár-jelölt képein (4 eredeti és 6 természet után felvett kép) meglátszik a szakavatott vezetés hatása. Pályánl tűzven ki maga elé a rajzolás még igen szép haladását mutathat fel. Képei, köztüök saját arczképe, sikerültek mondhatók.

Kuczka Mihály, színesfestő (4 eredeti és 1 másolat) megengedjük, hogy színeket tud festeni és talán más is, de azt láttuk, hogy a „Kuko-

Ezen kegyeletes megemlékezés adja beszédem további fonálát, midőn szerencsés lehetek azon bessed alappondólatához fűzni rövid értékesítést, amelyet a megboldogult a közeli szent István ünnepeken akart elmondani a budavári koronázó templomban. Volt-e Istentől küldetése a magyar nemzetnek? S ha volt, mennyiben felelt meg ennek a nemzet? Van-e küldetése a jelenben? S ha van, miben nyilvánul? Hogy volt, annak élő bizonyossága a történelem, midőn a magyar nemzet volt védbástyája a keresztény kultúrának a kelet barbárságával szemben. De meg van a küldetése a jelenben is, hogy amit a nyugaton számára megvédett, azt fentartsa magának, hogy meg ne fossza magát azon érdem és jutalomtól, melyet történelmi missziójával megérdemelt és kivított.

Közgyűlés a városnál.

Székesfejérvár szab. kir város törvényhatósága a nyári szünet után ma délelőtt 9 órakor tartotta meg rendes havi közgyűlését. A városatyáknak azonban a pihenés még nem volt elég, mert a tisztviselőkkel együtt csak negyvenhét ileték a zöld asztalnál, sőt a jelenlevők nagyrésze is csak passzív szerepet játszott a mai közgyűlésen. A karzat is nyugodt, türelmes volt s így általában elmondhatjuk, hogy a közgyűlés csendes lefolyású volt.

Az elnök főispán a közgyűlés megnyitása előtt igen szép szavakban emlékezett meg *Steiner* Fülöp dr. elhunyt megyés püspökünkről s midőn rámutatott arra a nagy szeretetre, melynek bőkezűségével oly számos jelét adta, a törvényhatósági bizottság egyértelmű óhajának adott kifejezést ama indítványával, melyben az elhunyt jeles főpásztor emlékéét jegyzőkönyvileg kéri megörökíteni. Az indítványt a bizottság egyhangu felkiáltással elfogadta.

A kitűnő főpásztor halála következtében érzett mély fájdalomra mintegy enyhítő balzsamot csepegtetett a fenkölt jellemű s valóban nemes szívű vezérnek bizonyult főispán akkor, midőn a bizottság lelkes éljenzése közepette visszapillantott a közelmult napok ünnepeire, midőn lelkes szavakkal emlékezett meg ama napról, melyen a nemzet szeretetének teljes melegével üdvözölte a 900 éves szent koronával ékített legalkotmányosabb uralkodót, a magyarok 70 éves királyát. Jól megértette a király köszönő iratát, midőn tartalmát e szavakban foglalta össze: „Szeret engem a nemzet s én szeretem kedvelt magyarjaimat!“ A szeretet

riczatolva-jokat“ és a „Temető rémét“ nem találta el, de lát Istenem, nem sikerülhet minden rögtön; majd lesz még jobb eredmény is.

Lichtnecker István rajztanár-jelölt (1 eredeti és 4 másolat) „Madonná“-ja egyike a tárlat legszébb képeinek s hivatottságáról s nem közön-séges szorgalomról tesz tanúságot.

Pausch Aranka aquarellje esinos kis munka.

Ványi Zsigmond (1 eredeti, 4 másolat és 4 szinkompozitio) szolgáltatta a legtöbb képet. Kisebb tájképei bizonyítanak tehetsége és helyes perspektiva érzéke mellett, de a „Honvédország az éjszakában“ nagyon is éjszakai stylben van tartva, s majd alig látni az őrzemet.

Ime az én benyomásom a mi kis tárlatunkról. Ne vegyék rossz néven a kiállítók, ha talán erősebb hangot adtam, hiszen ez alkalommal először mutatták be műveiket és remélem, hogy a következő megjelenésök majd tökéletesebb sikerrel fog végződni. — Mostani kiállításukat pedig a közönség jó indulatába és érdeklődésébe ajánlom. Nézzék meg az iparkodó kezdőket, hisz az erkölcsi elismerés is jó és buzdító hatással van reájuk; de aztán ne maradjon el az anyagi elismerés sem s utánozzák *Szabó Balos* András ur példáját, a ki Munkácsy arczképét vette meg s így első macenása lett a kised tárlatnak.

ünnepe jót esett mindnyájunknak a szeretet megnyilatkozása s a nagy nap emléke élni fog szívünkben s utódainkban az idők végezetéig.

A fájdalomnak s az örömnök szentelt emelkedett hangu, lelkes beszédet hosszantartó élnézés követte, melynek csillapultával elnöklő főispán a közgyűlést megnyitottnak jelentvén ki, a jövő közgyűlés napját szeptember hó 24-ére tűzte ki a bizottság.

A tárgysorozatban felvett tárgyak megvitatása előtt dr. Löwy Károly ügyvéd meginterpellálta a város polgármesterét, magyarázatot kérvén, mikép alkalmazható *Mádai* István fogyasztási ügynöknek, ha felügyelőnek nem volt jó. *Havranek* József polgármester, majd *Nemcsis* Gyula pénzügyi tanácsos kimerítően ismertették az ügyet, mely szerint *Mádai* már 32 éve szolgálja a várost, szabálytalanságot követett ugyan el, pénzhányi azonban nem volt, és így rang és fizetés tekintetében degradáltatván hibájáért eléggé bünhődött. Sok oldalról vitatták még az ügyet, végre is abban állapodtak meg, hogy a jövő közgyűlésen érdemleges tárgyalás alá veszik.

A város polgármesterének a győri kongresszus tárgyában tett előterjesztése, hogy Győr város közönségének az ez ügyben tanusított aldozatokéért köszönet mondassék, elfogadattott. A kongresszus üléseiről felvett jegyzőkönyv a jogügyi szakosztálynak adatott ki.

Élénk vita ígérkezett a városi róm. kath. hitoktatás körül szándékolt változtatások tárgyalása alkalmával. *Károly* János püspöki helynök ugyanis azon alkalomból kifolyólag, hogy a 4-ik hitoktatói állás rendszeresített, javaslatot tett ez ügyben, mely szerint kéri a heti órák számának maximumát huszban megállapítani; a polgári leányiskolában az osztályösszevonást továbbra is meghagyni; az ipariskolában teljesített hitoktatásért kéri a hitoktatók részére a multban kiutalt külön díjat a jövőben is kiutaltványozni. Végül jelzi, hogy az ismétlő-iskolai tanulók a hitoktatásban csütörtökön részesülnek. A tanács nem tartja lehetségesnek a heti órák számának maximumát husz órában megállapítani, mert ez a körülményektől függ, a mennyiben azonban ez újabb aldozatot nem igényel, előle el nem zárkozik. A polgári leányiskolában javasolt osztályösszevonást tekintettel a tanulók csekély számára nem kifogásolja. Az ipariskolai hitoktatást a rendes hitoktatói ügykörbe foglalni javasolja külön díjazás nélkül.

Tóth Arthur bit. tag az első pontot illetőleg a tanács véleményéhez csatlakozik. Az ipariskolai oktatásért azonban a külön díjazást megvonni, a mi évenként 300 koronát igényel, méltánytalan dolognak tartja annál is inkább, mert ez a díjazás a többi felekezettek hitoktatóitól sem vonatott meg. Midőn pedig *Havranek* József polgármester is oda nyilatkozott, hogy e külön díj a hitoktatóknak jövőben is megadásék, a közgyűlés egyhangulag ily értelemben határozott.

Vörösmarty Mihály szobrának és a Vörösmarty-térnek renoválására a tanács előterjesztésére a közgyűlés, bár *Kováts* István biz. tag takarékoskosságot ajánl, 1000 koronát szavaz meg.

A színházi bútorok renoválására, az előcsarnokban építendő kályha költségeire s az ajtókon alkalmazandó szelfőgókra 1200 koronát kér megszavazni a mérnöki hivatal költségvetése alapján a tanács. *Kováts* István biz. tag kifogásolja a költségvetésben szereplő, előre nem látható kiadásokra esetleg szükséglenő 130 korona megszavazását, továbbá a kályha építését. Ugyanily értelemben szólnak a tárgyhoz *Tóth* Arthur és *Lasits* István biz. tagok, kiknek meghallgatása után a közgyűlés csakis a renoválásra és szelfőgókra szükséges költséget szavazza meg.

A bicskei vasút által elfoglalt 2 hold s 444 □ öl földterület vételárára vonatkozólag a közgyűlés megbizza *Fittler* Béla tiszti ügyészt, hogy □ ölenként 60-tól 80 krig megkötheti az egyezséget.

Munkácsy Mihály szobrára 200 koronát s a kolozsmezei képzőművészeti társulatnak a *Munkácsy*-alapítványra szintén 200 koronát szavaz meg a közgyűlés. — A tüzoltó úrtanya udvarán építendő felszerre 1350 koronát, a moóri-út mel-

letti meredek partnak korláttal leendő ellátására 264 koronát szavaznak meg.

Az orvosi kerületek új beosztása jelenleg korai lévén, a napirendről levettetett. — A ferőtölénítő intézetről alkotott szabályrendelet elfogadattott. — Győr városnak a vasárnapi hivatalos munkaszünet tárgyában hozott határozata az itteni helyi viszonyok, inkább szokások miatt nem pártolható. — *Kocsák* Ignácznak 400 kor. kegydíjat szavazott meg a közgyűlés. — *Steer* György 160 korona előleget kért, megadatott. — Zemplén megyének az olasz bor behozatali vámjának emelése tárgyában ideérkezett átirata pártolólóg tudomásul vettett.

Az ülés több törvény kihirdetése után 11 ótákor véget ért.

UJDONSÁGOK.

— **Körlevél.** *Károly* János. káptalani helynök, ma megjelent körlevelében első sorban az Örökimadás templomára rendelt el gyűjtést. Megragadóan szép szavakban szólítja fel az egyházmegye híveit, hogy a nagy királyné emlékére építendő templomra minél számosabban adakozzanak. Azután a legutóbb Tomcsányi Lajos, Jézus-társasági atya vezérlése alatt tartott szentgyakorlatokról szól, a melyen a megyebeli papok, előkőn *Károly* János káptalani helynökkel összesen hatvanhatan vettek részt. A plebánosi vizsgák határidejét szeptember 26. és 27-re tűzi ki. Közli *Poós* Rezső, az insbrucki és *Robl* János a budapesti egyetem hittudományi karán végzett theologusoknak *Kutrovác* Ernő győri felsz. püspök által való fölszentelését. Közli a *Lackenbacher*-féle alapítványra, továbbá a szt.-ágothai és bodaki tanító állomásra a pályázati föltételeket. Közli azok neveit, kik a *Farkas* Imre megyei püspök alapítványa kamatait. 56 korona és 25 fillért, a kidolgozott tételekért elnyerték. Ezek: *Gönczöl* Antal, *Latics* György. *Felber* Géza és *Kaiser* Károly. A *Pauer* János m. püspök alapítványa kamatait ugyancsak 56 kor. 25 fillért *Kéri* Ferencz, *Peék* Gyula, *Chay* Antal és *Bilkei* Ferencz nyerték el. Közli dr. *Klaucz* György — püspöki titkár és *Scheirich* Antal szemináriumi aligazgatónak pápai kamarásokká, és *Streit* Ferencz székesfehérvári jegyzőnek pápai káplanná történt kinevezését. Végül az egyházmegyében legutóbb történt változásokat adja hírül.

— **Pater Butykay** Antal, szt. Ferencz-rendi aldozópaty, a ki kitünő szónoklataival annyiszor elragadta a hívő közönséget, a rend kormánya Székesfehérvárról Pozsonyba helyezte át. Mindnyájan szívünkben sajnáljuk a kitünő atya távozását.

— **A honvédség köréből.** Dr. *Patz* Ferencz II. oszt. honvédfőtörzsorvos, a székesfehérvári V. honvédkerület egészségügyi főnöke, saját kérelmére nyugalmába helyeztetvén, helyébe dr. *Turcsányi* István törzsorvos neveztetett ki. — *Gaál* Sándor honvédfőhadnagy a nagyváradi hadapród-iskolához tanárnak neveztetett ki. — *Quaiser* Nándor honvédfőhadnagy Rózsahegyre, a 15-ik honvédkerülethez helyeztetett át.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Skopál* István, a székesfehérvári állami

főcéliskola rendes tanárát jelenlegi minőségében a budapesti VII. ker. áll. főgymnásiumhoz helyezte át.

— **Oltáregyesületi mise.** Az Oltáregyesület szentmiseje vasárnap, azaz szeptember hó 2-án délelőtt 10 ótákor a szemináriumi templomban fog a Mindenhatónak bemutattni.

— **Az igazságügyi palota.** A város törvényhatósági bizottsága — mint annak idején közöltük — a május hó 13-án tartott közgyűlésen elhatározta, hogy a vásártérből 2000 négyeszőg öl területet 30000 kor. vételárért átenged, illetve elad a kincstárnak az építendő törvényszéki épület és fogház czéljaira; tartozik továbbá még a város az alapozáshoz szükséges terméskövet és homokot a város bányáiból a helyszínére díjmentesen szállíttatni. E közgyűlési határozatot *Laufenaer* Ferencz és társai, valamint *Károlyfi* Nándor dr. ügyvéd vár. biz. tagok megfelelőbbétek a belügyminiszterhez, k: most érkezett leírata szerint a felebbezések elutasításával a közgyűlési határozatot teljes egészében jóváhagyta.

— **Tolvaj mindene.** *Sülyök* János rendőrbiztos f. hó 28-án este ügyeleti szolgálatot tartva arról értesült, hogy a „Ponty” vendéglőben egy fiatal ember nagyon pazarul költsékezik. A helyszínére ment s gyanusnak találván a jeles alakot, igazolásra szólította, mire az ekkor már megszeppent gavallér álnévvel válaszolt. Az ügyes rendőrbiztos szakértő tekintete azonban mind gyanusabb és gyanusabbnak találta a helyzetet s rövid vallatás és futólagos kutatás után érdekes dolgokra akadt. Tetőtől talpig új ruha, egy 7 milliméteres revolver 6 tölténnyel s még 21 drb. tartaléktöltény, továbbá 390 kor. készpénz s egy *Reichenfeld* Vilmos névre 840 koronáról kiállított budapesti takarékpénztári könyv. Miután a pénz s takarékpénztári könyvecské holszerzését illetőleg a megremült atyafi igen zavart választ adott, az eljáró rendőrbiztos további intézkedésig biztos őrizet alá helyezve a városházára kísérte. Hosszas vallatás után ott előadta, hogy a valódi neve *Orbán* Imre s mindenes volt egy budapesti boltban s mert a segéddel összeveszett, ellopta annak 3 drb. takarékpénztári könyvét s a pénz egy részét elvásárolta. Allítólag az említett segéd is nem a legjobb uton szerzte a takarékpénztári könyveket. A vizsgálat ez ügyben még folyik. Az ujonnan kinevezett rendőrbiztosnak ez ügyben tanusított magatartása, mint első fontosabb szereplése arra enged következtetni, hogy hivatásának magaslatán áll, s így kinevezetése a rendőrségre s közönségünkre nézve is szerencsésnek mondható.

— **Betyár tempó.** *Zetykó* Nándor Széchenyutcai vendéglője nem egyszer színhelye botrányos verekedéseknek. Vasárnapja sem mulhatott el botrány nélkül. Ugyanis *Lukács* János, *Lukács* István, *Petőcz* Imre és *Góthárdi* Ferencz surján legények vasárnap este a fenti koresmában iddögölő néhány uhlanusba minden áron bele akartak kötni, ez utóbbiak azonban mérsékelvén magukat kitértek a kötekedés elől, elhagyták a hangos csárdát. A híres maroshegyi legények azonban minden áron virtuskodni akartak s miután a vendéglős kiutasította őket a koresmából, kiszédtek az udvaron levő kocsikból néhány löcsőt s beveték az ablakokat, ajtókat és koresmai berendezési tárgyakat. Nem ártana a vendéglőt a jeles firmákkal együtt bezárni.

— **Jóváhagyott szabályrendelet.** Az 1899. évi XV. t.-cz. 8. §-a alapján a képviselő-választások alkalmával a választóknak a választás színelvő és visszazállításához igénybe vehető fuvardijainak megállapítása tárgyában hozott megyei törvényhatósági szabályrendeletet a belügyminiszter jóváhagyta.

— **Dinnyepiacz.** Mióta a dinnyepiaczon megindult a mozgalom, a szokatlan bűz mellett igen érdekes jelenségben gyönyörködhetünk. Ugyanis naponkint látunk ott 20—25 drb. sertést legelészni. Azt hisszük a sertések nem képezik a város tulajdonát s így tart nem ártana

a tulajdonost a sertéseivel együtt a helyes utra téríteni. Ez ügyből kifolyólag meg kell említenünk, hogy dinnyeérés óta minden második utcza sarok elárúsító hely. Utón utfélen találunk ilyen helyekkel, a járdát azonban sehoh sem foglalják el annyira, mint a gáz- és sárló-utcza mindkét sarkán, a hol már a járdán-sártort is üttöttek s a járdából mintegy nyolcz négyszög méternyi területet elfoglaltak. Hát ez már több a soknál! Nem ártana ha a ker. rendőrbiztos, a biz után menve, észre venné az ilyen dolgokat!

Az átvonuló katonák. A Győr vidékén tartandó nagy gyakorlatok alkalmával már több idegen ezred vonult át városunkon, hol egy vagy több napi pihenőre rendszeren meg szoktak állapodni. Így ma a délelőtti órákban megérkezett a pécsi 8-ik honvéd huszár ezred, nemsokára utánok két tüzér-üteg dübörgött végig a városon; a délutáni órákban pedig megjött a 19. és 20. honvéd gyalog-ezredek. Az átvonuló katonaság Seregélyesről jött. Mintegy két napot fognak nálunk időzni s azután tovább vonulnak Várpalota felé.

A szerelmi tragédia áldozatai. A mult számunkban említett külsőtelki tragédia áldozatait tegnap délután 3 órakor boncolták fel a városi kórházban. A boncolást Simon Sándor II-od alkaptány jelenlétében dr. Molnár József ker. orvos végezte. A megölt Lenecsés Juliannán négy lösebet találtak a mi a védekezés mellett szől; a bal karon és a bal tenyéren, valamint a bal vesénél és végre a mellén kapott sebet, mely kioltá életét. A boncolás megjitése után Kocsis István hulláját szülei kértére a rücz-utczai szőlőli házba vitték át; a leány tetemét pedig egy szeder-utczai rokonánál tették ravatalra. Az elvakult szerelem mindkét áldozatát ma délután 4 órakor vitték ki az engesztelő temetőbe nagy részvét mellett.

A korcsma-hős. Almádi Gábor Havranek-tanyai béres, vasárnap este hat és hét óra között részeg fejfel bement Kertész Mór Szécheyi-utczai vendéglőjébe s mert, a vendéglős látván ittas állapotát, italt adni vonakodott, igazán béres módra kezdett káromkodni s lármázni. A házban lakó Reizer József kalauz felesége kérte, hogy ne lármázzon, hagyja gyermekét aludni, mire még éktelenebb lármában tört ki ez a béres fenévad s becsmerlő kifejezésekkel illette az asszonyt. Ekkor érkezett a korcsmába egy rendőr, a ki eleinte csendre intette Almádit, majd igazolásra szólította, a mit nemcsak hogy megtagadott, hanem becsmerlőleg nyilatkozott a rendőrrel, sőt midőn ez a hivatal elé akarta állítani, úgy bele markolt a rendőr attilájába, hogy néhány gomb a markába maradt s aztán elszaladt. A stiklinek persze nagy nézőközönséget vont a nékül azonban, hogy bárki is segédkezet nyújtott volna a rendőrnek. Ez minálunk nem szokás!

A bün büntetése. As Istvánné urhidai lakosnő — mint annak idején megirtuk — Unyi Ferenczné szintén urhidai lakosnő zárt kamrájából nagy mennyiségű zsírt és lisztet lopott. A törvényszék lopás vétségéért 3 havi fogházra ítélte, mely első foku ítéletet a másod és harmad foku bíróság is helybenhagyta.

Szöllősgazdák figyelmébe. Megtörtént a múltban, hogy a kérelmezők közül sok oly egyén jutott a kincstári erdőkben termelt szőlőkarókhöz, kik a későbbi jelentkezőkhöz viszonyítva kevésbé lettek volna e tekintetben figyelembe vehetők. Továbbá készlet-hiány miatt sokan nem vagy csak oly választékú és méretű karókat kaptak, a melyeknek éppen rendelkezésre állottak. Tekintettel e körülményekre s főleg arra, hogy jövőben a kincstári erdők az eddignél kevesebb karót termelhetnek, a földmívelésügyi miniszter a hatóságok s az illetékes gazdasági körök és intézetek utján felhívja a közönséget, hogy az ily irányú kérvények már december hó 1-ig benyújtandók s a kérvényben a választék, méret és származási hely pontosan megjelölendők, valamint az is, hogy, ha a kért karók utalványozhatók nem volnának, a más helyről utalványozható karók elfogadtatnak-e?

Törvénykezes. A székesfehérvári kir. törvényszéknél f. évt szeptember havában a bünügyi főtárgyalások a következők sorrendben fognak megtartatni: 4-én: Horváth Józsefné és Cs. Szabó Ferenczné lopás büntette miatt, Géczai Lajos és társa becsületsértés miatt, 5-én: Herzog Mihály és társa súlyos testi sértés büntette miatt, Mándl Mór és társa család büntette miatt, 12-én: Schmiechlechner György súlyos testi sértés büntette, Rácz András erőszakos nemi köz. büntette, Bedics Vinceze és társai lopás vétsége miatt, 15-én: Virág József súlyos testi sértés büntette, Kolompár Rozália lopás büntette miatt, 18-án: Szabó József és társa lopás büntette, Pálházi János magánokirat hamisítása miatt, 19-én: Polczér János és társai lopás büntette, Pap Sándor hivatalos hatalommal való visszaélés miatt, 22-én: Kompektor János hatóság elleni erőszak büntette, Bató Sándor gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége miatt, 25-én: Kozula János gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége, Vincze József, hatóság elleni erőszak büntette miatt, 26-án: Ifj. Kovács Mihály, magánokirat hamisítás, Miklós Sándor hatóság elleni erőszak büntette miatt, 29-én: Horváth K. Mátyás lopás büntette, V. Horváth István súlyos testi sértés vétsége miatt.

Az 1900. évi népszámlálás. A központi statisztikai hivatal tudvalevőleg évtizedeként szokta megejteni az országos népszámlálásokat, melyek közül az utolsó 1890-ben volt. A jelen 1900. évi népszámlálás alapjául az 1900. évi december 31-ik éjféli 12 óráig terjedő időt veszik alapul. A statisztikai hivatal mostanában fogott hozzá az előmunkálatokhoz, még pedig nagy apparátussal, amennyiben egy külön ügyosztály a szükséges szaporított létszámmal serényen dolgozik a nagy munka előkészítésén. Az ügyosztály helyiségei egy külön, a statisztikai palota udvarán e célra épített emeletes épületben vannak. Eddigelé már megállapították a különböző adatokat felöllelő kérdőívek szövegét, melyeket a kinyomatás után rögtön szét fognak küldeni. Az előmunkálatokat Vizaknay Gyula dr. osztálytanácsos vezeti.

A benzinrobbanások meggátlása. Az utóbbi években oly gyakran előfordult benzinrobbanások arra kószítotték a kereskedelmi minisztert, hogy a robbanások elkerülésére alkalmas óvintézkedéseket felöllel rendeletet bocsásson ki, melynek egyes pontjait az illetékes hatóságok már a benzinnel motorral hajtott ipartelepek, valamint a benzintartás engedélyezésénél kötelesek figyelembe venni. A rendelet szerint a benzint csak jól zárt edénybe, avatlatlanok által hozzáférhetlen jól szellőztetett helyen szabad tartani, melynek közelébe dohányozni, valamint világító lámpának vagy tüzhelynek lennie nem szabad. A tulságos aggályoskodást a hely kijelölésénél és az óvórendszabályok megállapításánál a rendelet mindenüttal elkerülendőnek tartja, minthogy ez az ipar szabad gyakorlásának rovására esik.

Kövés a tizes bankó. A budapesti kereskedelmi és iparkamara sürgős fölterjesztést intézett a pénzügyminiszterhez, amelyben utalt arra, minő hátrányos a hazai kereskedelemre és mezőgazdaságra egyaránt az a körülmény, hogy nincsen elegendő mennyiségű 10 forintos bankjegy. Részletesen előadja fölterjesztésében a kamara, mennyire súlyosulhat ez vissza úgy a gazdaközönségre, amely éppen ebben az időszakban kénytelen terményeit értékesíteni, hogy azután mindennemű kötelezettségeinek eleget tessen, valamint a kereskedőkre és főleg a gabonakereskedőkre nézve, akiknek az általuk kötött ügyletek után járó fizetéseket a gazdáknak most említett igényeire való tekintettel leginkább éppen a hiányzó bankjegyekkel kellene teljesíteni. Tudomása van a kamarának arról, hogy a vázolt kellemetlen és komoly zavarokra alkalmas adó helyzetet az a körülmény idézte elő, hogy az osztrák-magyar bank ez idő szerint nagyon el van foglalva az új 10 koronás bankjegyek előállításával, de azért még sem mulaszthatja el, hogy az előadott komoly szempontokra való figyelemmel sürgős intézkedést kérjen az iránt, hogy addig is, míg az új pénznemeknek forgalomba hozása megtörténhetik; a régi bankjegyek kellő mennyiségben bocsáttassanak rendelkezésre.

Két, csakis első vagy másodosztályba járó, r. kath. középiskolai tanuló teljes ellátást nyerhet a tanévben. Felügyelet, nevelés és előmenetel garanciáját nyújtva, csakis intelligens szülők gyermekei fogadtatnak el. Bővebb felvilágosítás a kiadóhivatalban nyerhető.

Szülők figyelmébe. R. kath. állami tisztviselőnél tanuló teljes ellátásban részesülhet a családfe részéről a tanulásban segédkezés és szigorú felügyelet biztosítottatik. — *Czim a kiadóhivatalban.*

2-3 középiskolai tanuló egy kath. hivatalnok családnál jó ellátást nyerhet a jövő iskolai évre. — Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal ad.

Megvételre keresek már használt, de jóhangu czimbalmot. 2705.

Vidéki szülők figyelmébe. Jó családból származó 2 fin a tanév folyamata alatt teljes ellátásban részesülhet.

Irodalom.

A „Magyar Gazdák Szemléje“ című magyar gazdaszövetségi folyóirat augusztus havi száma a következő változatos tartalommal jelent meg: Kassai kongresszusunk. — Kina és Európa. Czébel Istvántól. — Ruskin mint szociálpolitikus. Gebeze Saroltától. — Birtokmegosztás Debreczenben. Zoltai Lajostól. — Vág község parasztságának monografiája. Csernay Ödöntől. — A belga és olasz választás. — Ellenségünk — a pénz. — A kitünő folyóiratot ajánljuk olvasóink figyelmébe. Előfizetési ára egy évre 12 korona. Szerkesztőség: Budapest, Boross utca 10. sz.

Uj

Vasuti menetrend.

— 1900. május 1. —

Budapest	Székesfejérvár	N. Kanizsa
ind.	érk.	ind. ér.
Szem. v. 6.50 reg.	9.01 d. e.	9.26 d. e. 1.40 d. u.
Gyors v. 8.00 reg.	9.16 d. e.	9.21 d. e. 11.57 d. e.
Szem. v. 1.30 d. u.	3.35 d. u.	3.45 d. u. 8.05 este.
Szem. v. 4.25 d. u.	6.22 este.	6.32 este. 8.40 est*)
Gyors v. 8.00 este.	9.17 este.	9.22 este. 12.07 éjjel
Szem. v. 9.25 este.	11.33 este.	11.43 este. 3.52 éjjel

*) Csak július 1-től közl. Boglárig.

Nagy-Kanizsa	Székesfejérvár	Budapest
ind.	érk.	ind. ér.
Szem. v. 12.15 éjjel	4.16 reg.	4.24 reg. 6.32 reg.
Gyors v. 5.47 reg.	8.27 reg.	8.35 reg. 9.53 reg.
Szem. v. 5.05 reg.	6.59 r.**)	7.05 reg. 8.58 reg.
Szem. v. 9.30 d. e.	2.03 d. u.	2.35 d. u. 4.42 d. u.
Szem. v. 2.00 d. u.	6.13 d. u.	6.23 este 8.33 este
Gyors v. 5.03 este	7.48 este	7.58 este 9.20 este

**) Junius 1-től Boglártól közl.

Junius 1-től szept. 15-ig vasár- és ünnepnap közlekedik.			
Boglár	Székesfejérvár	Budapest	
ind.	érk.	ind.	érk.
Sz. v. 7.35 este	9.45 este	9.51 este	11.25 este
Komárom		Székesfejérvár	
ind.	érk.		
Sz. v. 4.07 reg.	6.54 reg.		
Sz. v. 12.14 d. u.	2.27 d. u.		
V. v. 6.20 este.	11.09 éjjel.		
Székesfejérvár		Komárom	
ind.	érk.		
Sz. v. 6.15 regg.	8.40 regg.		
V. v. 9.50 d. e.	2.50 d. u.		
Sz. v. 9.32 este	12.32 éjjel.		

Felölő szerkesztő: Chay Antal.